

Nr 159.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående löneklassplacering i vissa fall för befattningshavare i statens tjänst; given Stockholms slott den 26 februari 1932.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Felix Hamrin.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 26 februari 1932.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Hamrin, anför efter gemensam beredning med cheferna för kommunikations-, jordbruks- och handelsdepartementen:

Avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451, jfr 1925 nr 270) för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande *Gällande bestämmelser.*
Bihang till riksdagens protokoll 1932. 1 saml. 129 häft. (Nr 159.) 1

den civila statsförvaltningen, upptager i 10—12 §§ bestämmelser om befattningshavares placering i löneklass.

De grundläggande stadgandena i 10 § innebära, att tjänsteman vid tillträddande av ordinarie tjänst erhåller lön enligt lägsta löneklassen för den lönegrad, till vilken tjänsten hör, samt att han efter att hava tillhört en och samma löneklass under tre år under vissa förutsättningar uppflyttas till närmast högre löneklass och efter ytterligare tre år till den därpå följande högre löneklassen och så vidare, intill dess den för lönegraden fastställda högsta löneklassen uppnåtts.

På grund av stadganden i 11 och 12 §§ gälla i vissa fall i fråga om befattningshavares placering i löneklass andra och för befattningshavaren förmånligare grunder än den nyssnämnda huvudregeln.

I fråga om övergång från icke-ordinarie till ordinarie befattning föreskrives sålunda i 11 § 1 mom., att, om den, som från icke-ordinarie befattning vinner befordran till ordinarie tjänst, innehar sådan anställning i statens tjänst, som i avseende å tjänstgöringens art och omfattning finnes svara mot, vara jämförbar med eller högre än den ifrågavarande ordinarie tjänsten, må för bestämmandet av hans begynnelselön i denna tjänst och sedermera för hans uppflyttning till högre löneklass tillgodoräknas honom den tid utöver tre år, under vilken han efter fyllda 18 år i en följd innehåft dylik anställning. Även arbete utom statens tjänst kan enligt 11 § 2 mom. under vissa förutsättningar få tillgodoräknas.

Beträffande löneklassplacering vid befordran från lägre till högre ordinarie tjänst äro i 12 § 1 mom. — förutom bestämmelser om tillgodoräknande av tidigare likvärdig verksamhet — föreskrifter meddelade om s. k. snedding. Denna innebär, att, därest ordinarie tjänsteman vid befordran till högre tjänst åtnjutit eller från tiden för den högre tjänstens tillträddande skulle i den lägre tjänsten hava kommit i åtnjutande av lön enligt sådan löneklass, som är gällande jämväl för den högre lönegraden, han skall vara berättigad att i den nya tjänsten omedelbart erhålla lön enligt närmast högre löneklass. Ordinarie tjänsteman, som före tillträddandet av högre tjänst åtnjutit lön enligt löneklass, som är närmast lägre än den, till vilken han på grund av nyssnämnda föreskrift eller det allmänna stadgandet i 10 § bör vid befordran hänföras, äger att, för omedelbar eller framtida uppflyttning till högre löneklass i den nya tjänsten, räkna sig till godo den tid intill tre år, varunder han tillhört eller beräknats hava tillhört berörda lägre löneklass.

Föreskrifter rörande befattningshavares placering i löneklass av enahanda innebörd som de nu i korthet angivna, för allmänna civilförvaltningen gällande stadgandena återfinnas jämväl i avlöningsreglementet den 19 juni 1919 (nr 343) för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk (10—12 §§), avlöningsregle-

mentet den 22 juni 1920 (nr 493, jfr 1925 nr 250) för tjänstemän vid domänverket (10—12 §§) samt avlöningsreglementet den 9 juni 1922 (nr 379) för befattningshavare vid lots- och fyrstaten (7—9 §§).

Bestämmelser om sneddnung äro, såsom framgår av det föregående, icke meddelade för de fall, då icke-ordinarie tjänsteman befordras till ordinarie tjänst. I sådana fall kan för uppflyttning i löneklass endast den i 11 § avlöningsreglementet för allmänna civilförvaltningen eller motsvarande bestämmelser i övriga hithörande avlöningsreglementen medgivna tillgodoräkningen av viss föregående tjänstgöring komma till tillämpning. I den mån icke möjlighet till dylik tillgodoräkning föreligger, inträder den i 10 § avlöningsreglementet för allmänna civilförvaltningen eller motsvarande bestämmelser stadgade huvudregeln, att tjänstemannen skall vid tillträddandet av ordinarie tjänst placeras i begynnelselöneklassen i vederbörande lönegrad. Under sådana omständigheter kan det inträffa, att en tjänsteman vid befordran till första ordinarie tjänst kommer att hänföras till samma eller lägre löneklass än den, till vilken han såsom extra ordinarie tjänsteman eller befattningshavare å extra stat erhållit uppflyttning.

I sitt den 21 juli 1930 avgivna betänkande med förslag till allmänt avlöningsreglemente har 1928 års lönekommitté föreslagit utsträckning av sneddningsreglens tillämpning till att avse jämväl befordran från icke-ordinarie till ordinarie tjänst. Härom har lönekommittén anfört (sid. 79), att, enär samma lönesystem vunnit tillämpning på såväl extra-ordinarie som ordinarie personal, det syntes naturligt att på det smidiga sätt sneddnungen erbjöde förmedla övergången från extraordinarie till ordinarie anställning. På grund av de ogynnsamma verkningar, som senare års personalindragningar och vakanssättning av ordinarie tjänster haft på befordringsmöjligheterna för de icke-ordinarie tjänstemännen, inträffade det nämligen numera i stor utsträckning, att en tjänsteman finge kvarstå så länge i extraordinarie befattning, att han komme att uppbära lön enligt sådan löneklass, som vore gällande jämväl för den ordinarie tjänst, till vilken han sedermera befordrades. I dylika fall skulle alltså enligt kommitténs förslag de vanliga reglerna för sneddnung tillämpas, varigenom för ämbetsverken vunnes den beaktansvärda fördelen, att varje tvekan, till vilken löneklass tjänstemannen borde vid befordran hänföras, vore utesluten. Enligt nu gällande bestämmelser skulle i stället en omständlig tillgodoräkningsprocedur äga rum, visserligen i flertalet fall ledande till en för tjänstemannen lika förmånlig eller bättre löneklassplacering, men förenad med alla de olägenheter, som vore utmärkande för en huvudsakligen subjektiv värdering av den tidigare tjänstgöringen. Ur ekonomisk synpunkt innebure den föreslagna ändringen icke heller någon merutgift för staten. Snarare syntes i stället någon besparing kunna förväntas därigenom uppstå.

1928 års lönekommitté.

Framställningar om löneklassplacering vid befördran från icke-ordinarie till ordinarie tjänst.

För närvarande föreligga till Kungl. Maj:ts avgörande vissa framställningar i fråga om löneklassplacering vid befördran från icke-ordinarie till ordinarie tjänst.

Sälunda har *överjägmästarassistenten A. Lundeberg*, vilken från och med den 16 januari 1931 konstituerats å innehavande befattning, gjort framställning i fråga om tillgodoräknande vid löneklassplacering av föregående tjänstgöring såsom extra ordinarie tjänsteman. Befattningen såsom överjägmästarassistent tillhör 8:e lönegraden i den för domänverkets ordinarie tjänstemän gällande löneplanen, vilken lönegrad omfattar löneklasserna 16—19 och motsvarar lönegraden B 20 i den för allmänna civilförvaltningen gällande löneplanen. Före sin befördran till ordinarie tjänst hade Lundeberg såsom revirassistent uppburit lön enligt löneklass VI i löneplanen för extra ordinarie tjänstemän vid domänverket, motsvarande 17:e löneklassen i löneplanen för ordinarie tjänstemän vid domänverket. Då Lundeberg vid sin befördran till överjägmästarassistent placerades i 8:e lönegradens lägsta löneklass eller alltså 16:e löneklassen, medförde hans befördran en direkt löneminskning med belopp motsvarande en löneklass. Lundeberg har framhållit, att han i sin ordinarie befattning kunde beräkna att uppnå 18:e löneklassen först den 1 april 1937, under det att han såsom extra ordinarie tjänsteman, utan erhållen befördran, hade kunnat räkna med uppflyttning till motsvarande löneklass redan den 1 oktober 1931. Lundebergs ansökning avser, att han måtte få tillgodoräkna sig så mycket av sin tjänstgöring i icke-ordinarie anställning, att han, räknat från tiden för befördran till överjägmästarassistent, finge uppflyttas i 18:e och från och med den 1 oktober 1931 i 19:e löneklassen.

Domänstyrelsen har i infordrat utlåtande den 30 mars 1931 framhållit, att även andra extra ordinarie tjänstemän, som utnämnts till överjägmästarassistenter, kommit i samma ogynnsamma läge i avlöningshänseende som Lundeberg. På grund härav och då liknande fall även framdeles kunde uppkomma, har domänstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte bemyndiga styrelsen att, i de fall då extra ordinarie tjänsteman utnämnts eller komme att utnämnas till överjägmästarassistent, tillerkänna honom avlöning enligt löneklass motsvarande den, till vilken han skulle hava hänförts, därest han fortfarande varit extra ordinarie tjänsteman.

Kommunikationsverkens lönenämnd, som den 9 maj 1931 avgivit infordrat utlåtande i ärendet, har anfört, att, därest det av 1928 års lönekommitté avgivna förslaget till nytt allmänt avlöningsreglemente icke komme att föranleda proposition till 1932 års riksdag, det vore förtjänt att tagas i övervägande, huruvida icke förslag borde föreläggas nämnda riksdag om sådan komplettering av nu gällande avlöningsreglementen, att innehavare av extra ordinarie tjänst, som vunne befördran till ordinarie

befattning inom samma eller högre lönegrad, icke i anledning därav skulle lida inskränkning i den lönetursrätt, han ägde omedelbart före befordran.

Statskontoret har i utlåtande den 18 juni 1931 instämt i vad kommunikationsverkens lönenämnd anfört.

Framställningar om tillgodoräkande av tjänstetid i icke-ordinarie befattning för uppflyttning i löneklass å ordinarie tjänst föreligga även från *tillsyningsmännen vid tullverket K. E. W. Senander och A. W. Ekdahl*. Dessa hava före tillträdet av sina nuvarande befattningar innehaft anställning som extra ordinarie tullvakter. Ordinarie sådan tjänst är hänförd till lönegraden B 5 i avlöningsreglementet för allmänna civilförvaltningen. Såsom extra ordinarie tullvakter voro Senander och Ekdahl vid tiden för befordran till ordinarie tjänst placerade i respektive 7:e och 6:e löneklassen. Efter konstituerandet å tillsyningsmansbefattning, vilken tillhör lönegraden B 6, erhöles såväl Senander som Ekdahl avlöning enligt begynnelselöneklassen i sistnämnda lönegrad, d. v. s. 6:e löneklassen. I de föreliggande framställningarna hava Senander och Ekdahl hemställt, att de måtte förklaras berättigade att för löneklassplacering i den ordinarie tjänsten få tillgodoräkna sig sin tjänstgöringstid såsom extra ordinarie tullvakter eller i allt fall sex år av denna tid.

Generaltullstyrelsen har i infortrade utlåtanden över framställningarna den 9 oktober 1931 uttalat, att, därest Kungl. Maj:t funne anledning att underställa ifrågavarande ärenden riksdagens prövning, styrelsen icke hade något att erinra mot att sökandena finge för placering i löneklass tillgodoräkna sig tid, varunder de tjänstgjort i tullverket före befordran till nu innehavande ordinarie tjänster i den omfattning, som prövades skälig.

Med anledning av de senast omnämnda framställningarna har yttrande inhämtats från allmänna civilförvaltningens lönenämnd, som i ett den 1 februari 1932 dagtecknat utlåtande framlagt förslag i ämnet.

Lönenämnden har därvid framhållit såsom sin mening, att det måste betecknas såsom något oegentligt och icke överensstämmande med principerna i det nya lönesystemet, att en befattningshavare, som från extra ordinarie tjänst vunne befordran till högre ordinarie befattning, kunde nödgas vidkänna en direkt försämring i sin förutvarande lönetursrätt. Denna oegentlighet vore, såsom påpekats av kommunikationsverkens lönenämnd i dess förut omförmälda utlåtande över överjägmästarassistenten Lundebergs framställning, beroende av att — fränsett föreskrifterna i 11 § av nu gällande avlöningsreglementen — bestämmelser i övrigt saknades rörande reglering av lönetursrätten vid övergång från extra ordinarie till ordinarie tjänst. Lönenämnden har även erinrat om att 1928 års lönekommitté beaktat de inkonsekvenser i löneförhållandena, som med nu gällande avlöningsbestämmelser i vissa fall kunde uppkom-

*Förslag av
allmänna
civilförvalt-
ningens löne-
nämnd.*

ma vid befordran till högre tjänst, och i anledning därav i sina förslag genomgående följt den principen, att befordran till högre tjänst alltid skulle medföra avlöningsförbättring för den befordrade. Härefter har lönenämnden anfört följande:

»Att i avvaktan på kommittéförslagets genomförande enbart för de två befattningshavare, varom i förevarande ärende närmast är fråga, nämligen tillsyningsmännen K. E. W. Senander och A. W. Ekdahl, medgiva ett undantag från avlöningsreglementets bestämmelser synes nämnden icke böra ifrågakomma. Enär även ett flertal andra befattningshavare under liknande omständigheter nödgats lida minskning i sina förutvarande löneinkomster, skulle ett dylikt medgivande framstå såsom ett gynnande av sökandena framför dessa. Därest emellertid en åtgärd befines böra omedelbart vidtagas till förekommande av sådana ojämnheter i löneförhållandena, varom i ärendet är fråga, synes densamma böra erhålla generell karaktär och sålunda icke begränsas till att avse enstaka befattningshavare eller enstaka grupper av befattningshavare.

Enligt lönenämndens mening föreligga vägande skäl för vidtagande redan nu av en dylik åtgärd. Densamma synes dock nämnden icke böra gå ut på en anordning, som i överensstämmelse med vad lönekommittén föreslagit skulle medgiva snedning vid befordran från extra ordinarie till högre ordinarie tjänst. En sådan anordning skulle uppenbarligen innebära ett föregripande av den slutliga prövningen av det förslag till utvidgning av snedningsrätten kommittén framlagt. I viss anslutning till det förslag härutinnan, kommunikationsverkens lönenämnd avgivit, är allmänna civiltjänstverks lönenämnd av den mening, att den åtgärd, som nu närmast påkallas, bör avse ett förhinder av att innehavare av en extra ordinarie befattning, som tillträder ordinarie tjänst i högre lönegrad, därigenom kommer i sämre löneställning, än han omedelbart dessförinnan innehade.

Det torde för ernående av detta syftemål knappast vara erforderligt eller lämpligt att på sätt kommunikationsverkens lönenämnd antytt skrida till mer eller mindre omfattande ändringar i nu gällande avlöningsreglementen, även om det kan komma att dröja ännu något år, innan slutlig ståndpunkt tages till 1928 års lönekommittés förslag. I betraktande av det provisorium, varom här är fråga, synes spørsmålet lämpligen kunna lösas på det sätt, att Kungl. Maj:t av riksdagen bemyndigas att, efter framställning i förekommande fall, utan hinder av bestämmelserna i vederbörande avlöningsreglementen, medgiva här avsedda tjänstemän rätt att i den ordinarie tjänsten bibehållas vid sin i förutvarande icke-ordinarie befattning innehavda lönetursrätt.

Det sålunda ifrågasatta bemyndigandet bör, såsom av det anförda redan framgår, i första hand avse befattningshavare, som befordras från extra ordinarie till ordinarie tjänst i högre lönegrad. Emellertid bör det samma jämväl omfatta befattningshavare, som avlönas från anslag å extra stat. Även beträffande sådana tjänstemän kan det nämligen inträffa, att övergång till ordinarie befattning i högre lönegrad medför lägre lönegradsplacering än den, som befattningshavaren förut innehade.

Den av nämnden sålunda ifrågasatta anordningen synes böra retroaktivt komma i tillämpning från och med den 1 juli 1925, då de för extra ordinarie tjänstemän nu gällande, med löneplanerna för ordinarie tjänstemän korresponderande löneskalorna infördes. Att tillämpa denna anord-

ning även å befattningshavare, som tillträtt ordinarie tjänst före nämnda dag, synes redan av praktiska skäl icke tillrådligt. Såsom löneplanerna för extra ordinarie tjänstemän före sagda tidpunkt voro konstruerade, torde i allmänhet ej heller något behov av en dylik utvidgad retroaktiv tillämpning föreligga.»

Under återopande av det sålunda anförda har lönenämnden förordat, att Kungl. Maj:t i proposition till 1932 års riksdag måtte hemställa om bemyndigande att utan hinder av bestämmelserna i gällande avlöningsreglementen för ordinarie tjänstemän inom den nyreglerade civila statsförvaltningen, på framställning i varje särskilt fall, medgiva befattningshavare å extra stat ävensom tjänsteman med avlöning enligt för extra ordinarie tjänstemän gällande grunder, vilken på grund av befordran till ordinarie befattning i samma eller högre lönegrad skulle med tillämpning av sagda bestämmelser erhålla placering i samma eller lägre löneklass än den löneklass, han omedelbart före sin befordran tillhört, rätt att åtnjuta lön enligt sistnämnda löneklass ävensom rätt tillika att för framtida löneklassuppflyttning tillgodoräkna den tid, han före befordran må hava tillhört denna löneklass.

Med nu gällande avlöningsbestämmelser kan det, såsom framgår av den lämnade redogörelsen, vid befordran från en extra ordinarie befattning till ordinarie tjänst inom samma eller högre lönegrad i vissa fall inträffa, att tjänstemannen i den nya tjänsten placeras i lägre löneklass än den, han omedelbart före befordran tillhörde, och således vid befordran får vidkännas en försämring i lönehänseende. Ett dylikt förhållande måste ofta framstå såsom en obillighet, och de hörda myndigheterna hava också i anledning av de nu föreliggande framställningarna föreslagit åtgärder till vinnande av rättelse härutinnan. För egen del biträder jag denna uppfattning. I anslutning till det förslag, som framstälts av allmänna civilförvaltningens lönenämnd, får jag förorda, att bemyndigande utverkas för Kungl. Maj:t att i de fall, då så efter verkställd prövning finnes skäligt, utan hinder av bestämmelserna i gällande avlöningsreglementen medgiva, att tjänsteman med avlöning enligt de för befattningshavare å extra stat eller för extra ordinarie tjänstemän gällande grunder, vilken erhåller befordran till ordinarie befattning i samma eller högre lönegrad och vilken därvid med tillämpning av sagda bestämmelser skulle placeras i samma eller lägre löneklass än den, han omedelbart före sin befordran tillhört, må åtnjuta lön enligt sistnämnda löneklass ävensom att för framtida löneklassuppflyttning må tillgodoräknas honom den tid, han före befordran tillhört denna löneklass. Ett genomförande av detta förslag skulle, såsom lönenämnden framhållit, icke föregripa den slutliga prövningen av det förslag till ändrade bestämmelser rörande placering i löneklass, som innefattas i det av 1928 års lönekommitté framlagda betänkandet med förslag till allmänt avlöningsreglemente.

*Departements-
chefen.*

Det föreslagna bemyndigandet torde böra gälla den nyreglerade civila statsförvaltningen och alltså avse befattning, å vilken något av följande avlöningsreglementen äger tillämpning, nämligen reglementet den 22 juni 1921 för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, reglementet den 19 juni 1919 för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk, reglementet den 22 juni 1920 för tjänstemän vid domänverket eller reglementet den 9 juni 1922 för befattningshavare vid lots- och fyrstaten.

Vad angår den föreslagna anordningens tillämpning å befattningshavare, vilka redan tillträtt ordinarie tjänst under sådana omständigheter, som i bemyndigandet avses, torde vid bestämmandet av befattningshavarens löneklass böra så anses, som om ifrågavarande förmånligare beräkningsgrund varit gällande från tiden för befattningshavarens tillträde till innehavande ordinarie tjänst, dock att härvid hänsyn icke må tagas till tjänstetid, som infallit före den 1 juli 1925. Förhöjd avlöning på grund av dylikt medgivande lärer icke böra utgå för tid före ingången av innevarande år.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att, utan hinder av bestämmelserna i gällande avlöningsreglementen för ordinarie tjänstemän inom den nyreglerade civila statsförvaltningen, i fall av den art, som i det föregående omförmälts, och i enlighet med de av mig angivna grunderna besluta om placering i löneklass vid befordran från icke-ordinarie till ordinarie tjänst.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Erik H:son Malm.